

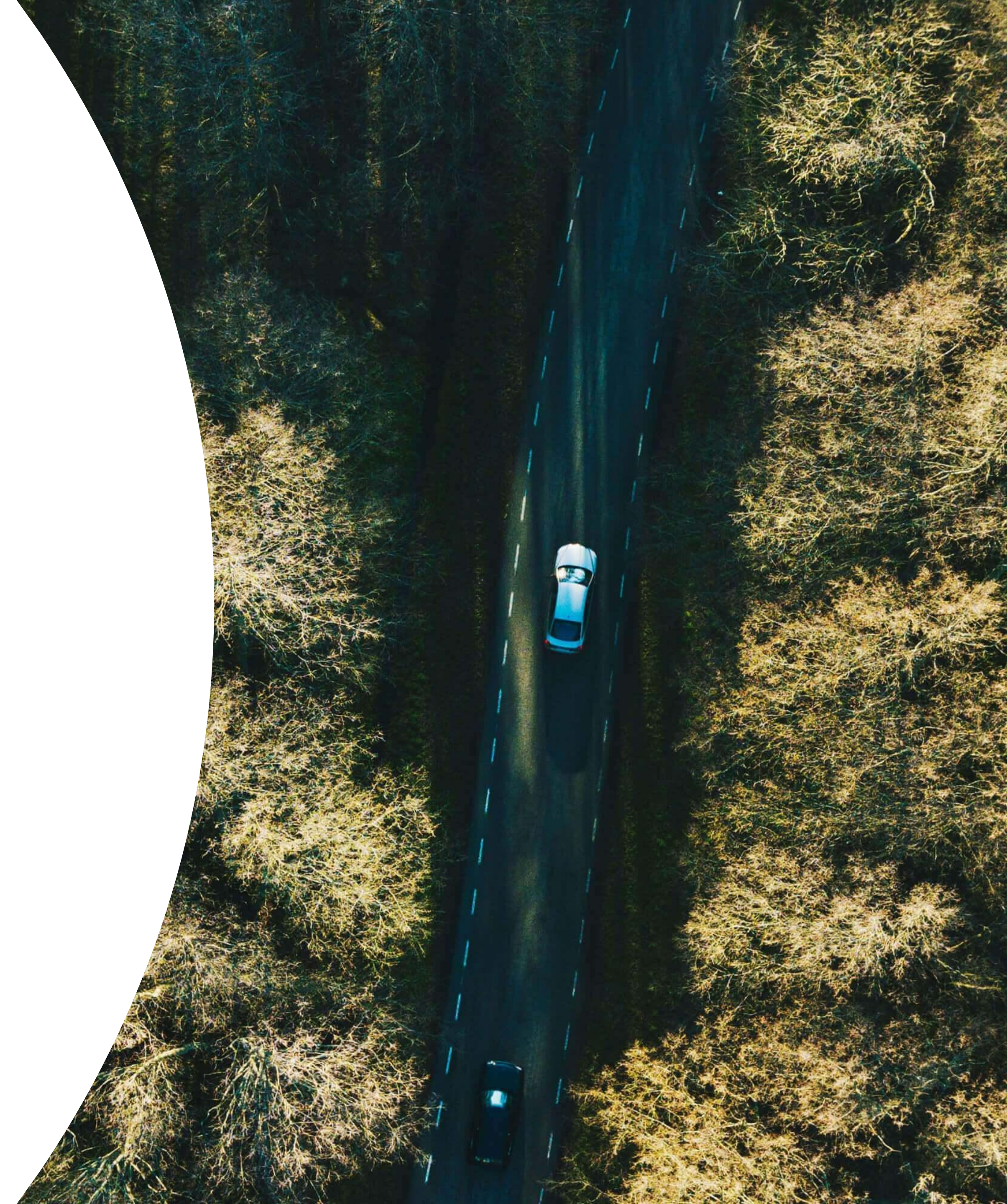
TARBIJAKAITSE JA
TEHNILISE JÄRELEVALVE
AMET

Sideteenuste hinnad ja konkurents

Telia kui märkimisväärse turujõuga ettevõtja

11.02.2025

Riigikogu majanduskomisjonis

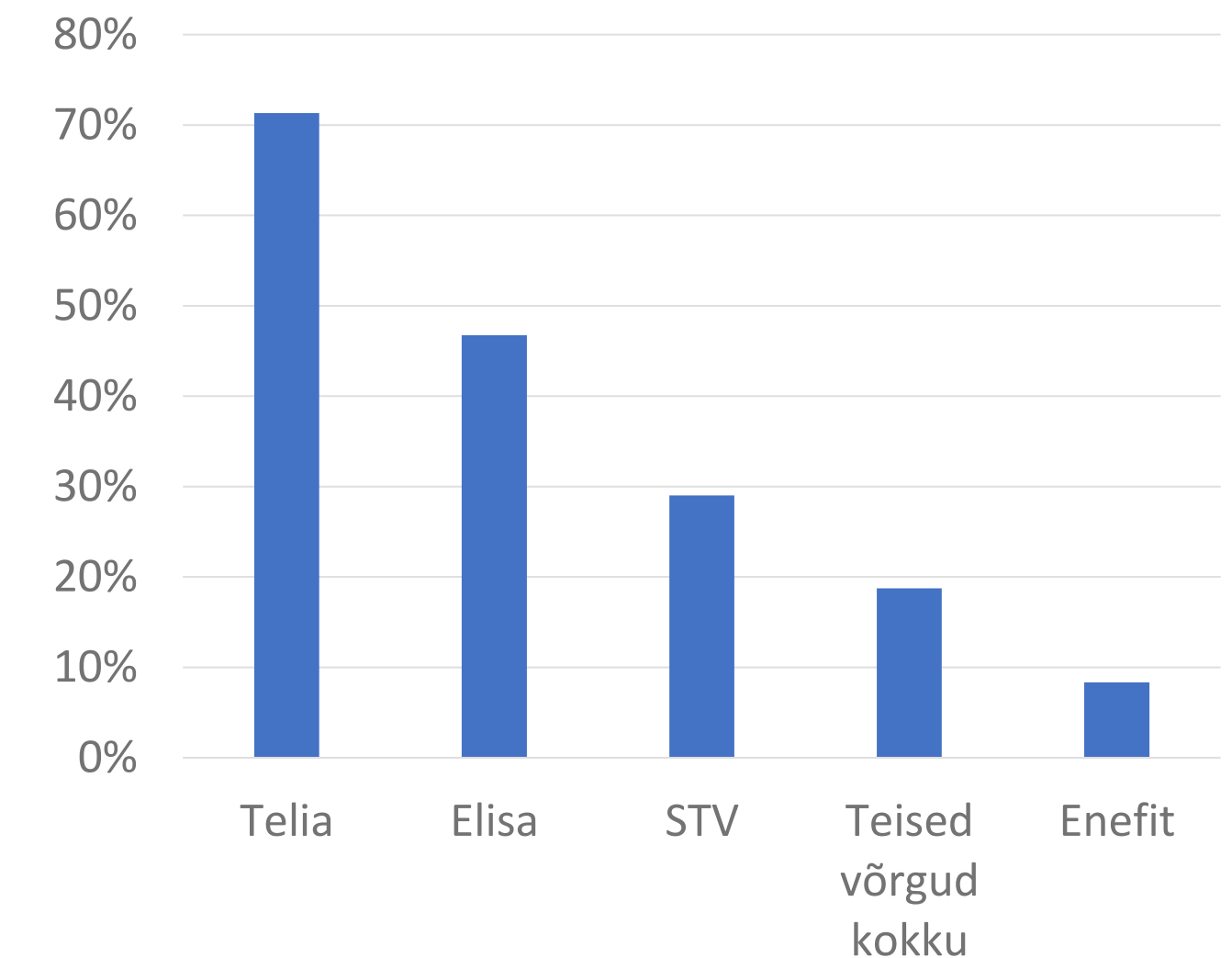

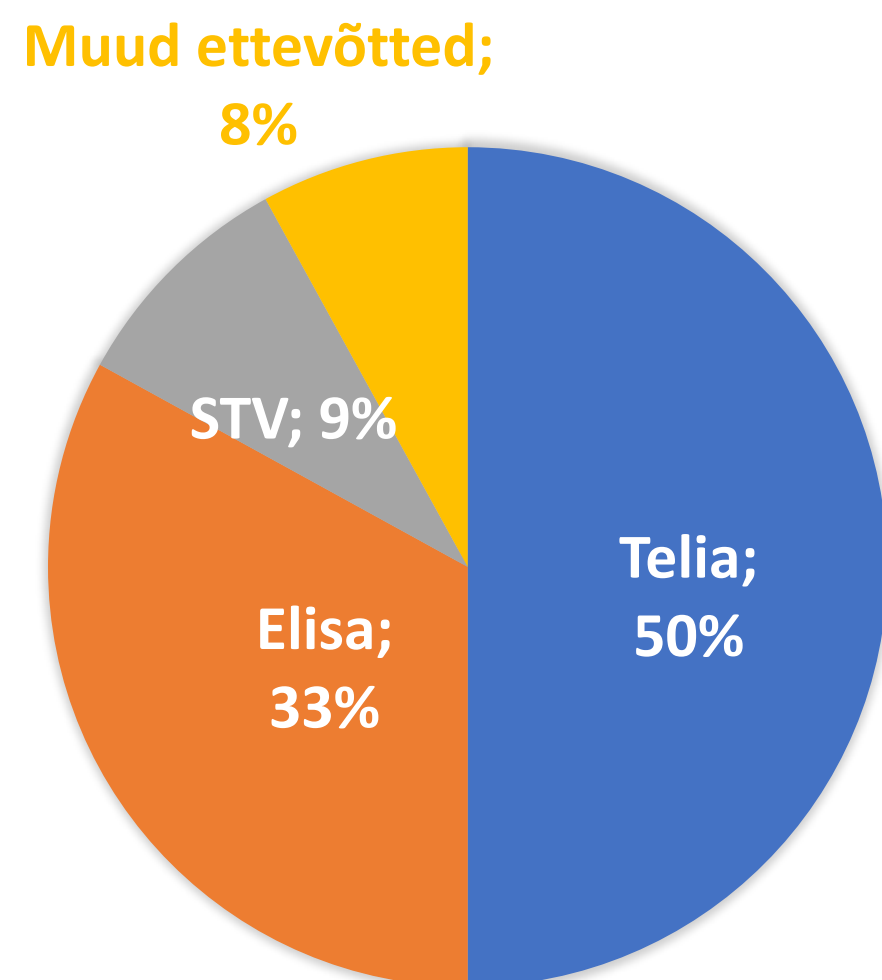
Sideturg Eestis

- ✓ Turul üle 200 sideettevõtte, neist 15 aktiivsemat internetiühenduste pakkujat.
- ✓ Telia ei ole ainus võrguomanik, suuremad võrgud on ka Elisal, Enefitil, STV-l.
- ✓ Tänapäevane konkurentsiolukord kaabelinterneti turul näitab, et 52% aadressideni jõuab Eestis korraga 2 või 3 erineva kaabelinterneti pakkuja võrk.
- ✓ Aadresse, kus on olemas vaid üks kaablivõrk, on 25%.
- ✓ Madala konkurentsiga piirkondades, kus asub Telia valguskaablivõrk, saavad teised sideettevõtted seda rentida oma teenuste pakkamiseks.
- ✓ Valged alad, kus on turutõrge, toetab võrkude rajamist riik. Peagi tehtud 57000 aadressi.

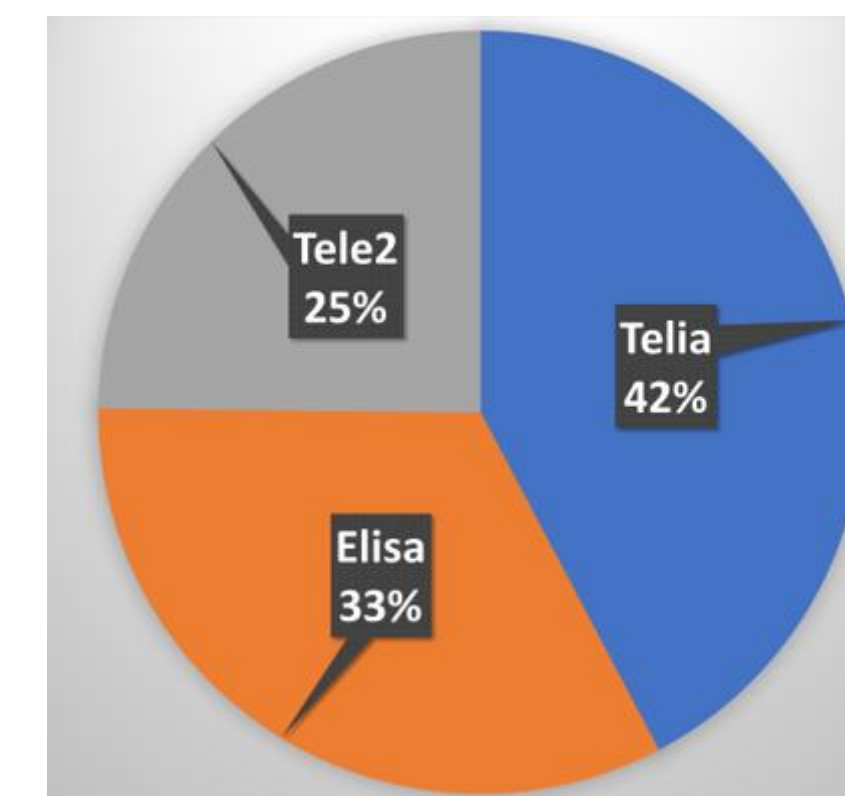
Kaabelinterneti katvus elu- ja mitteiluruumidest

Kaabelinterneti turuosad:

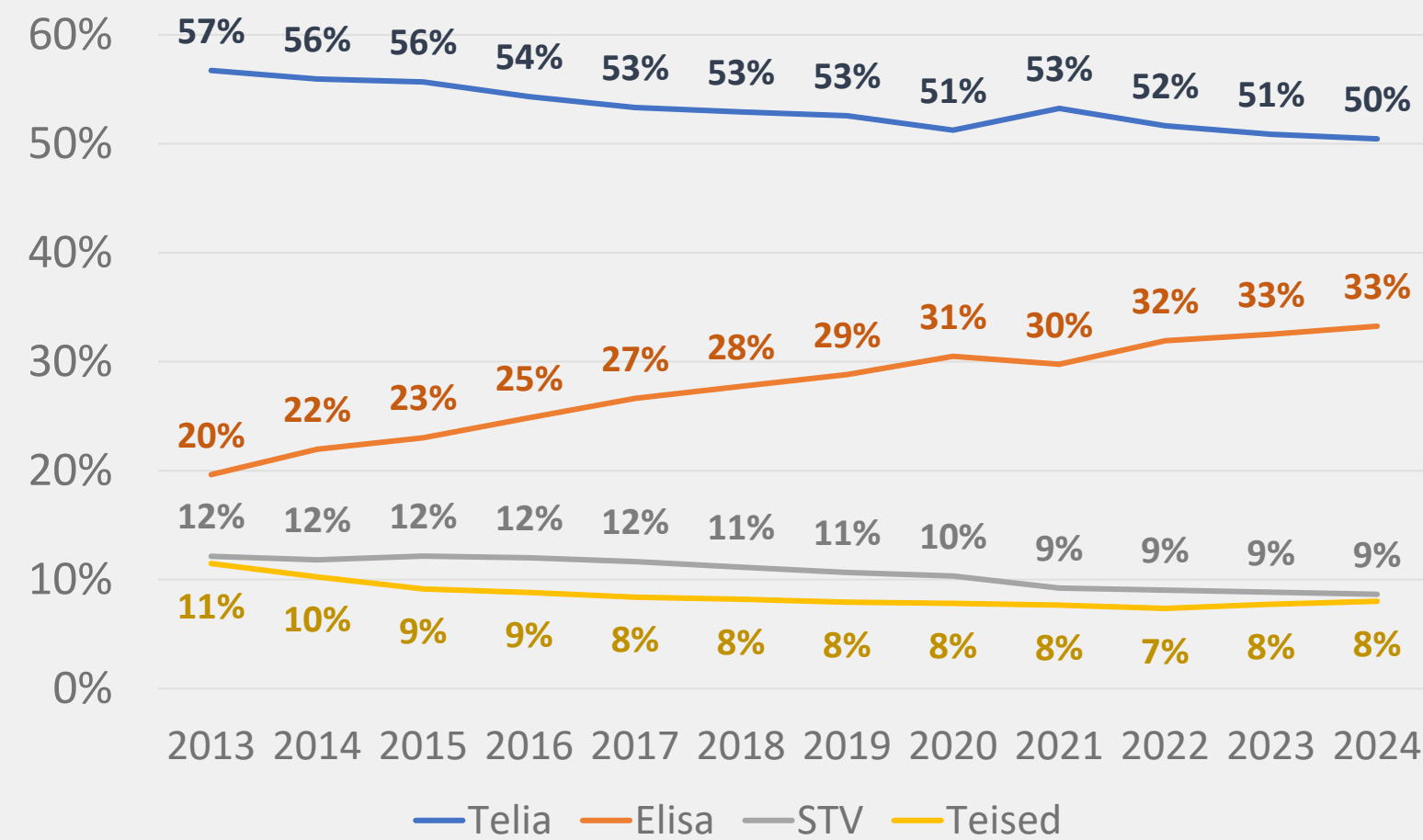

Mobiilside turuosad:

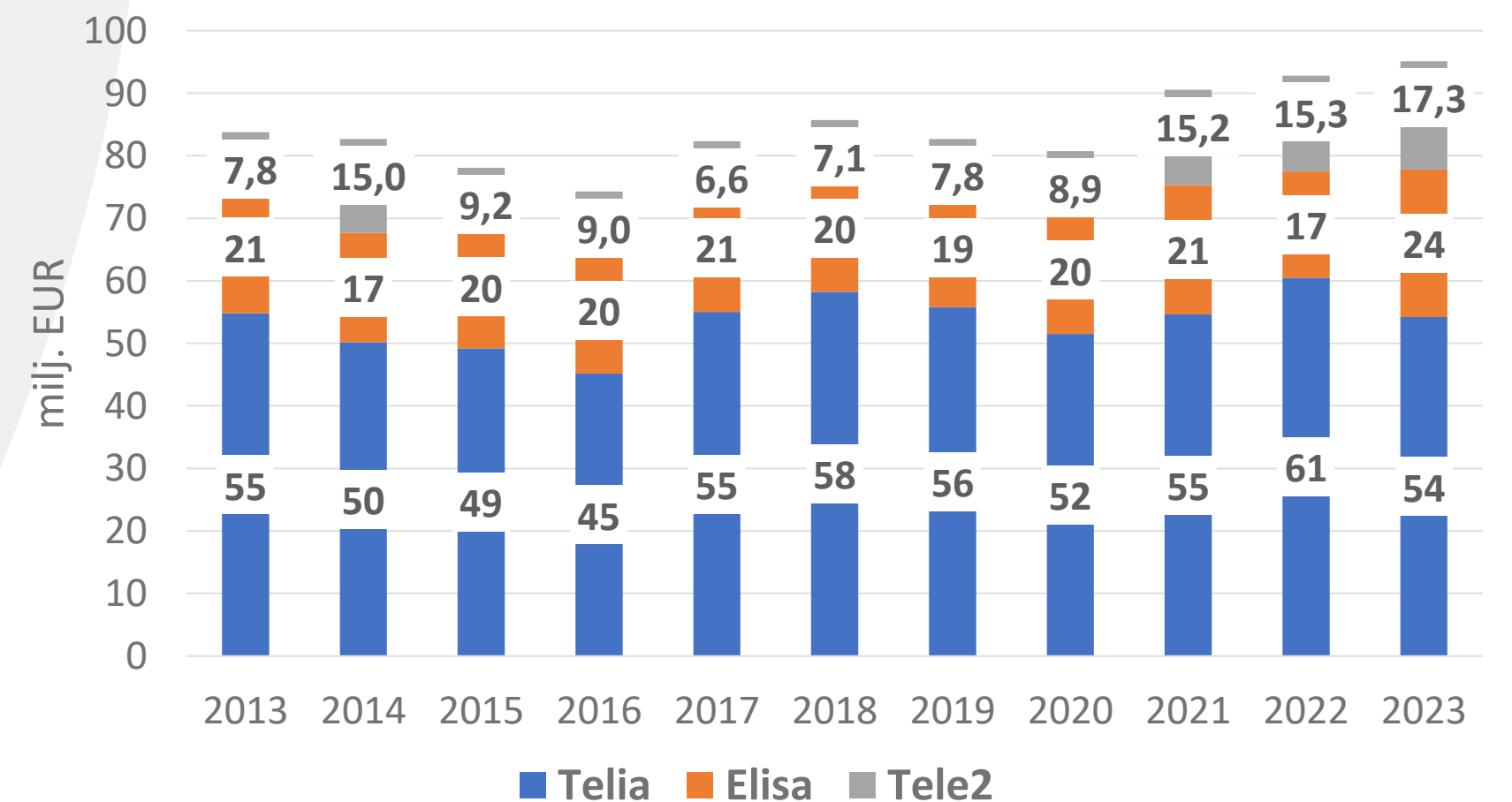
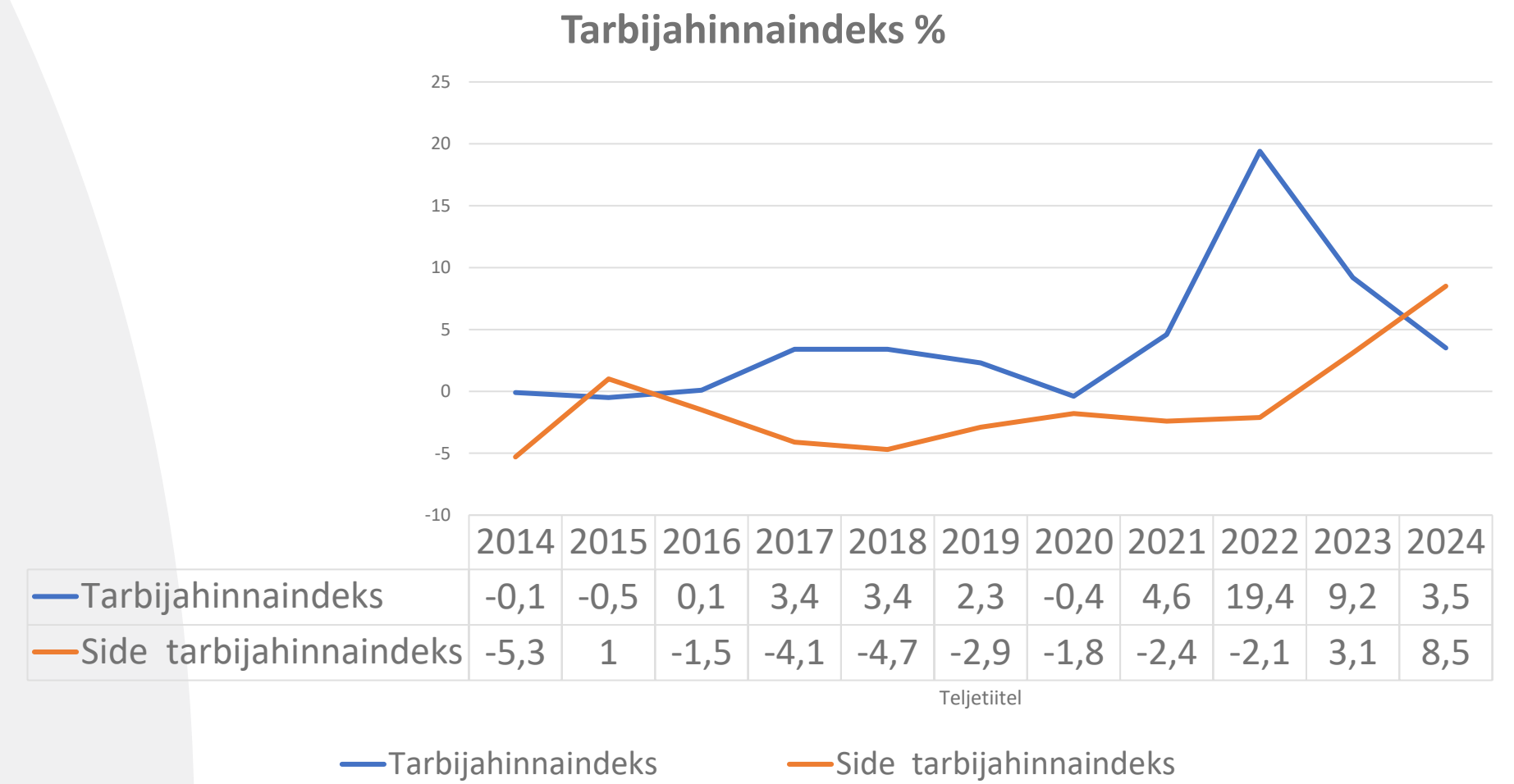
Trendid: turuosad, hinnad, investeeringud (10 a)

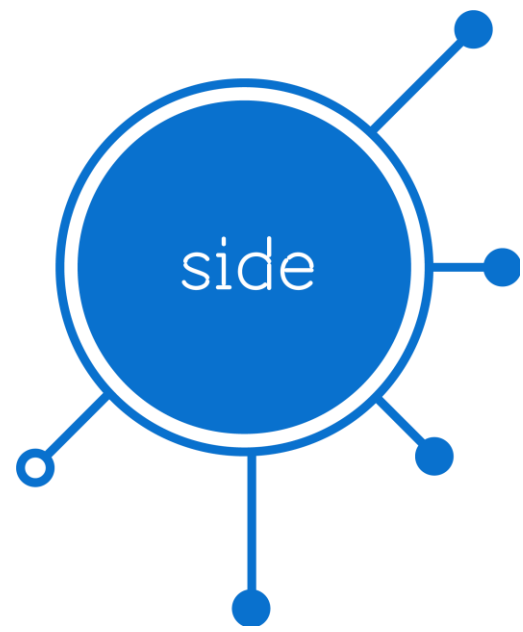
- ✓ Sideteenuste hinnad on püsinud kuni 2022 samal tasemel (oranž joon). Tõus hakkas toimuma alles 2023. Side tarbijahinnaindeks oli seni valdavalt negatiivne. Üldine hinnatõus – sinine joon.

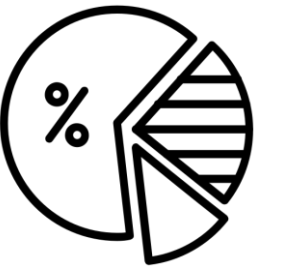
- ✓ Kolme suure sideettevõtte investeeringud on kogumahult kasvanud 10 aastaga 13%, kuid samal ajal on inflatsioon olnud 47%.

- ✓ Telia turuosa on languses, samuti STV ja teiste väikeste ettevõtete oma. Elisa osa kasvab.

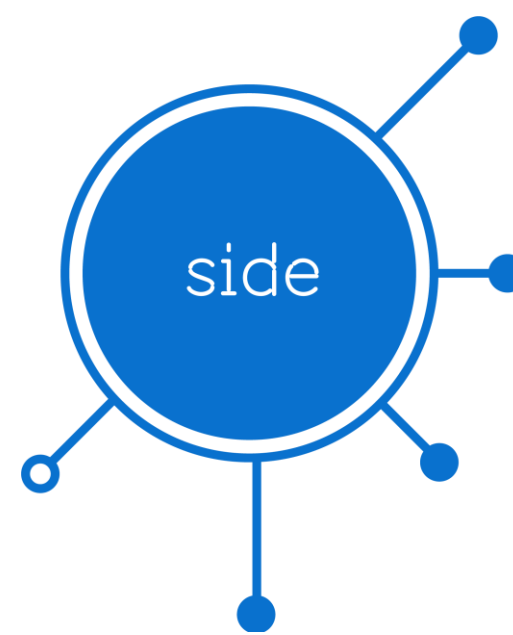

Sideturgude reguleerimine hulgitasandil

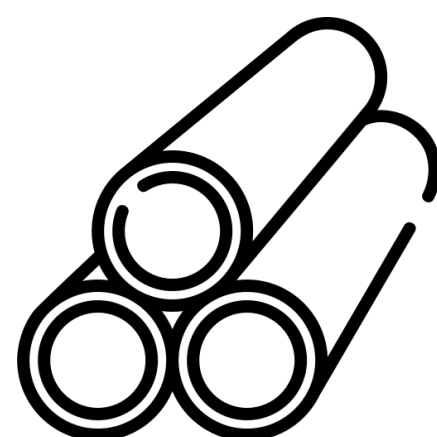
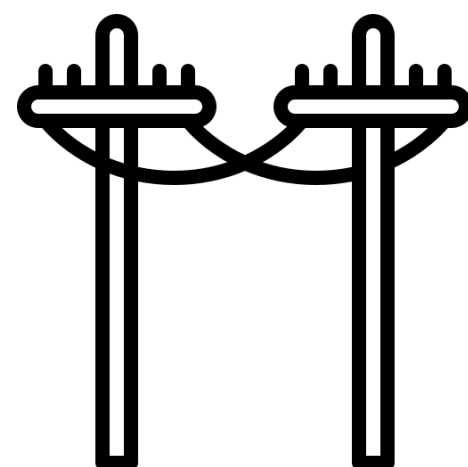

TTJA roll: sideturgude analüüs ja vajadusel märkimisväärse turujõuga ettevõtja (MTE) määramine

- ✓ Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA), nagu kõik EL riikide sideregulaatorid, tegelevad sideturu konkurentsi küsimustega, rakendades **konkurentsiprobleeme ennetavat regulatsiooni** (*ex-ante*).
- ✓ TTJA pädevuses on **võrgule juurdepääsu teenuste** (hulgiteenuste) konkurentsi reguleerimine, mille läbi tagatakse **konkurents ka jaetasandil** (tarbijaturul).
- ✓ TTJA analüüsis **sidekaabli taristule** (sidekanalisatsioon ja postid) ning **sidevõrgule** (interneti ühenduste võrgule) kohalikul ja kesksel tasandil juurdepääsu hulgiturge ja tuvastas, et seal puudub tõhus konkurents.
- ✓ TTJA määras vastavatel turgudel märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks (MTE-ks) Telia Eesti AS-i.
- ✓ Telia on olnud MTE antud turgudel alates 2017. aastast, antud otsusega on uuendatakse Telia staatust MTE-na ja viiakse kohustused vastavusse konkurentsiolukorra, ning toimunud turu ja tehnoloogia arenguga.

Sidetaristule juurdepääsu hulgituru MTE

- Turu toode on **juurdepääs sidetorudele ja -postidele** sidekaablite paigaldamiseks.
- Turu geograafiline ulatus on üle-eestiline.
- Telia omab valdavat enamust sidetorudest ja -postidest.
- **TTJA otsustas, et Telia on endiselt märkimisväärse turujõuga ettevõtja (MTE)**, ning viis talle pandud kohustused vastavusse konkurentsiolekorra, ning toimunud turu ja tehnoloogia arenguga

Sidetaristule juurdepääsu hulgiturul kehtestatud kohustused Teliale

Telia Juurdepääsu kohustused

- Lubama juurdepääsu ka sidepostidele, alla 50 mm torudele, sh multitorudele.
- Suurendama sidetorude paigalduskohtade mahte ja vähendama tehnilist reservi. See tagab teistele ettevõtetele rohkem vaba mahtu.
- Juhul kui sidekanalisatsiooni lõigus puudub kaabli paigaldamiseks vaba maht, pakkuma juurdepääsu oma sidekaablile.
- Võrgu kaartidel andma teistele detailsema info Telia sidetaristu paiknemisest ja vabast mahust.

Mittediskrimineerimise kohustused

- Esitama kord aastas TTJA-le aruande, kuidas on tagatud, et Telia hulgi- ja jaemüügi üksused ei jaga omavahel tundlikku teavet konkurentide tegevuse kohta, ehk tagama sisemise eraldamise.

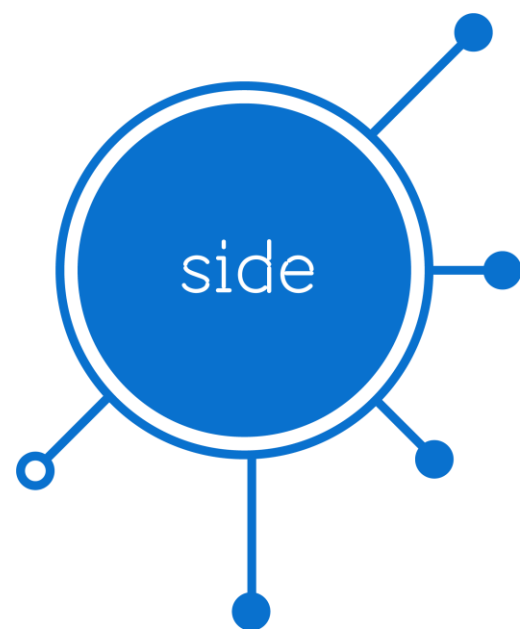
Läbipaistvuse kohustused

- Koostama juurdepääsuteenuste näidispaikkumise ning seda regulaarselt uuendama lähtuvalt oma sisemiste teenuste tulemusnäitajatest (nt juurdepääsu andmise kiirus ja tähtajad).
- Telia peab lihtsustama ja kiirendama sidetorudes teiste poolt taotletud paigalduskoha taastamise remonti.

Hinnakohustused

- Jätkub praegune ajaloolistel kuludel põhinev hinnaregulatsioon, kuid TTJA kaalub uue, kaasaegsetel kuludel ja teoreetiliselt kõige efektiivsemal võrgul põhineva hinnaarvestuse meetoodika BU LRIC+ rakendamist, kui sellest saadav kasu katab selle rakendamisega seotud kõrged kulud. Teiste riikide praktika näitab kuludeks 210 000 kuni 700 000 eurot pluss tööjõu kulud 50 000 eurot aastas ning mudeli käitamiskulud ca 15 000 aastas).

Sidevõrgule kohaliku ja keskse juurdepääsu hulgiturgude MTE

Sidevõrgule kohalikul ja kesksel tasandil juurdepääsu hulgiturudel kehtestatud kohustused
Teliale

- **Turgude toodeteks on** hulgitasandil juurdepääs:

- **valguskaabel kliendiliinile ehk** viimase miili ühendusele ja
- **lairibaühendusele (bitivoole)** tuumikvõrgust kuni lõppkasutajani.

- Turule ei kaasatud vanu vaskvõrgu tehnoloogiaid, sest need teenused on omadustelt asendatavad mobiilse püsiühendusega.
- **Turu geograafiline ulatus** hõlmab 38 Eesti piirkonda 48-st. Välja jäi 10 linnalist piirkonda, kuna nendes üksustes toimib sidevõrkude vaheline konkurents (Telia turuosa alla 50% ja üle 40% eluruumidest on kaetud kahe ja enama kaabelsidevõrguga).
- **TTJA otsustas, et Telia on endiselt märkimisväärse turujõuga ettevõtja (MTE)**, ning viis talle pandud kohustused vastavusse konkurentsiolekorra, ning toimunud turu ja tehnoloogia arenguga

Juurdepääsu kohustused, sh uued

- Lubama kesksel juurdepääsu tarbijani.
- Lubama kohalikku juurdepääsu ka virtuaalselt eraldatud kliendiliinile (seni ainult füüsiliselt eraldatud kliendiliinile).

Mittediskrimineerimise kohustus, sh uued

- Esitama kord aastas TTJA-le aruande, kuidas on tagatud, et Telia hulgi- ja jaemüügi üksused ei jaga omavahel tundlikku teavet konkurentide tegevuse kohta.
- Tegema uutele pakutavatele internetiühenduste pakettidele tehnilise jäljendatavuse testi, mis aitab kindlustada, et Telia võrgule juurdepääsu teenused võimaldavad teistel sideettevõtjatel tehniliselt konkureerida vastava uue Telia paketi.

Läbipaistvuse kohustused

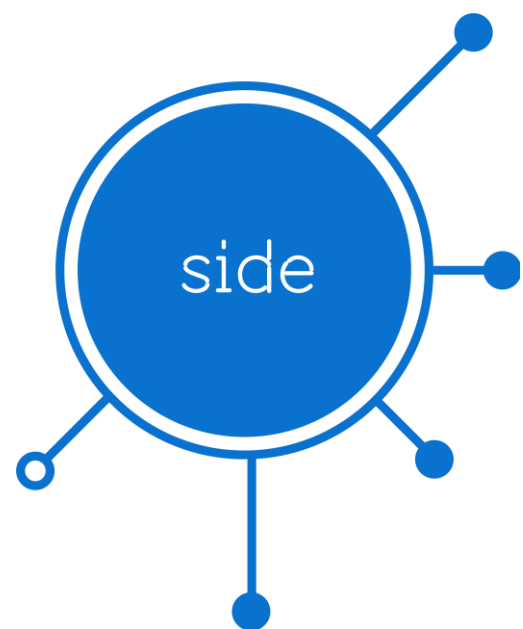
- Koostama juurdepääsuteenuste näidispakkumise ning seda regulaarselt uuendama lähtuvalt oma sisemiste teenuste tulemusnäitajatest (nt juurdepääsu andmise kiirus ja tähtsused).

Hinnakohustused

- Jätkub praegune ajaloolistel kuludel põhinev hinnaregulatsioon, kuid TTJA kaalub uue meetoodika, majandusliku jäljendatavuse testi, rakendamist (nimetatakse ka jaehind-miinus meetoodika), mille korral arvestatakse Telia jaehindadest maha Telia jaeteenusega kaasnevad kulud (turundus, klienditeenindus, arveldamine) ja liidetakse hulgiteenusega kaasnevad kulud (klienditeenindus, arveldamine). Selle meetoodika rakendamise osas viiakse läbi eelnev analüüs, et teha kindlaks, kas selle rakendamisega kaasnev kasu konkurentsile katab selle meetodiga kaasnevad kulud.

01011
11100
01001

Konkurentsiameti ja Euroopa Komisjoni arvamus

Konkurentsiamet:

- Konkurentsiamet tutvus esitatud otsuste kavanditega ja leidis, et nendes on arvestatud ameti varasemalt välja toodud tähelepanekute ja ettepanekutega. Täiendavaid ettepanekuid ja tähelepanekuid ametil ei olnud.

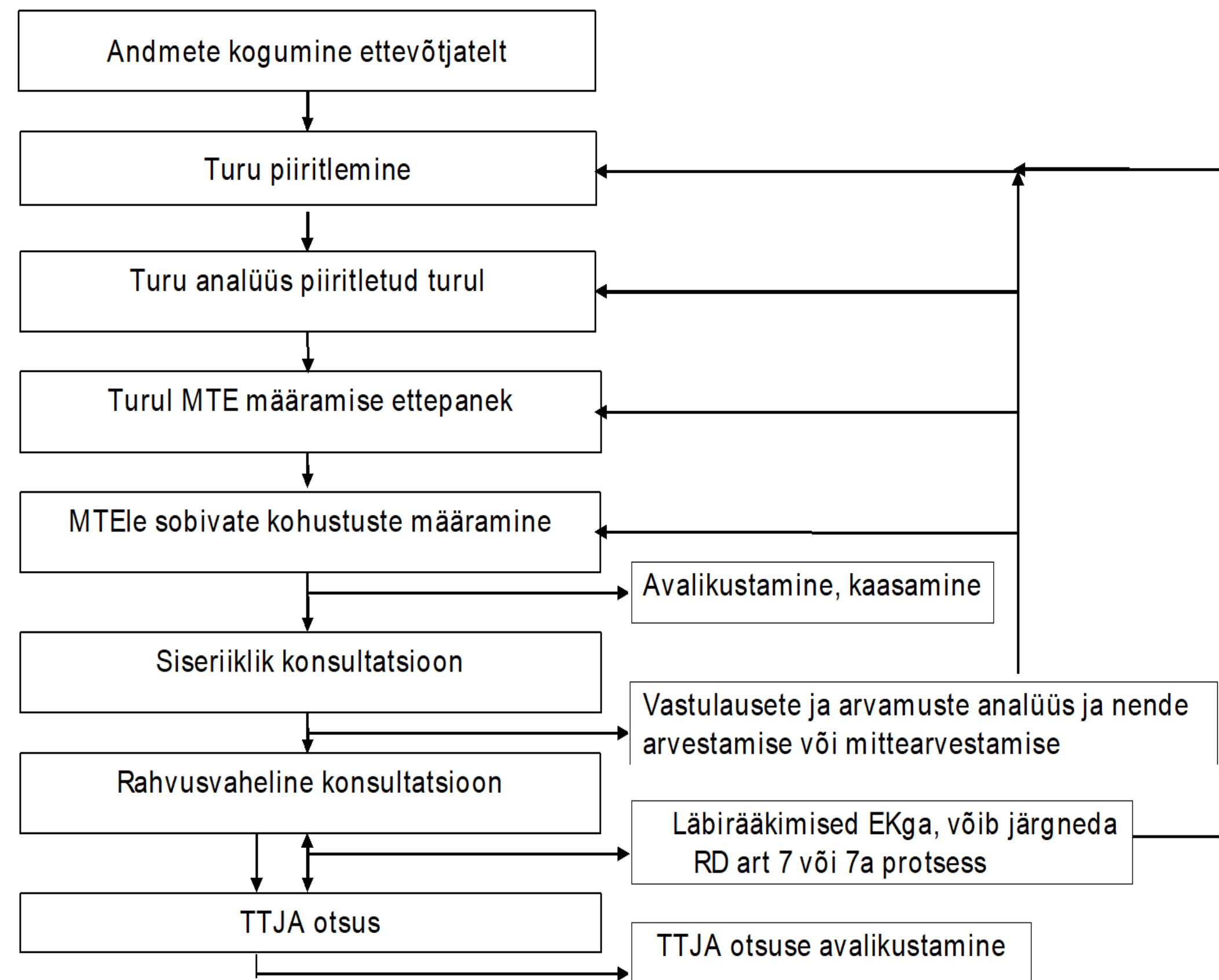
Euroopa Komisjon:

Hinnaarvestuse metoodika sidetaristule juurdepääsu hulgiturul

- Komisjon kutsub TTJAd üles töötama põhjendamatu viivitusest välja oma BU LRIC mudel sidekaablitaristule juurdepääsu hinnaarvestuse jaoks.

Vana ja uue sidetaristu eristamine hinnaarvestusel

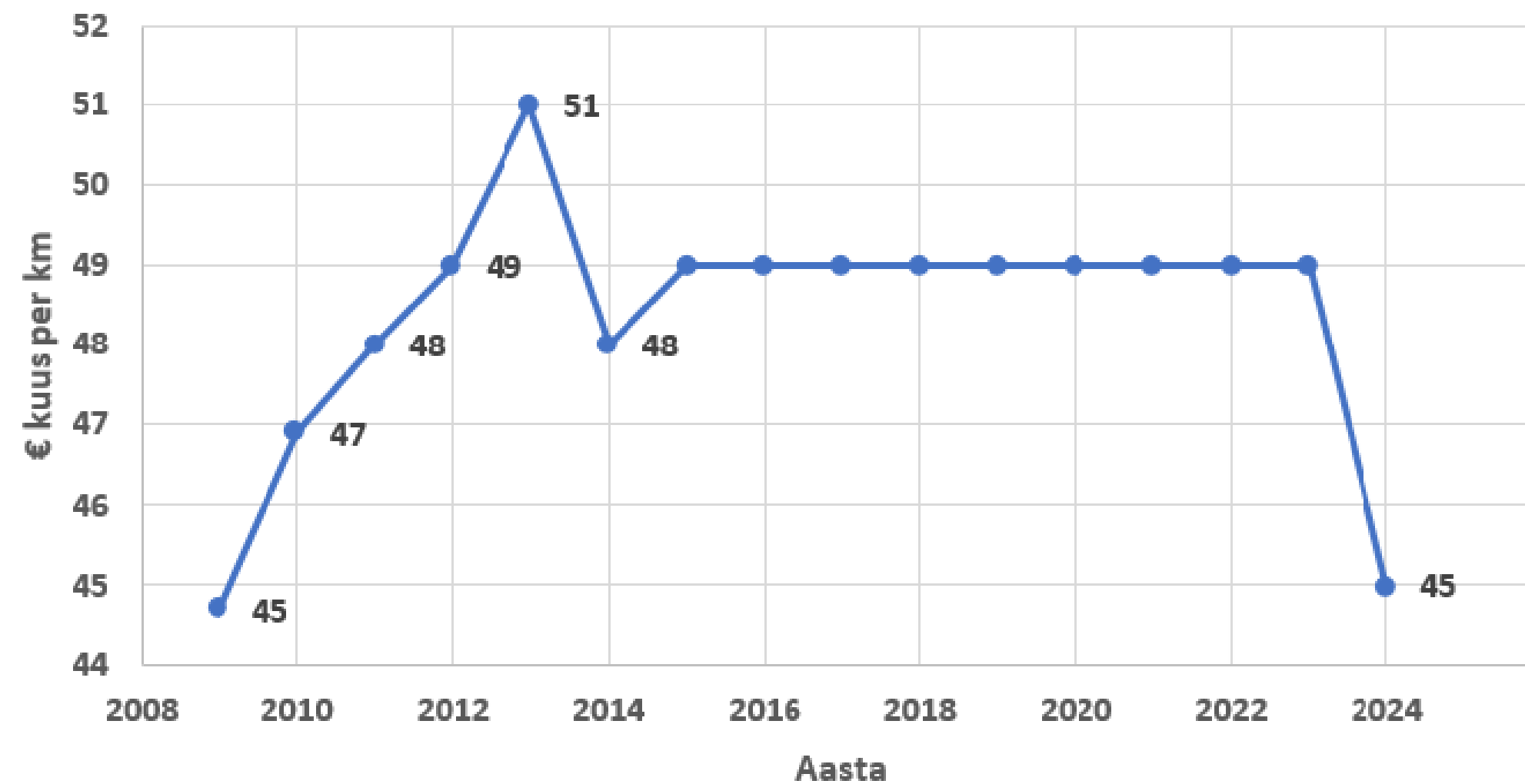
- Komisjon kutsub TTJAd üles võtma uue sidekaablitaristu puhul kasutusele olemasolevast vanast sidekaablitaristust erineva hinnakujunduse, et soodustada Eestis investeringuid ja edendada taristupõhist konkurentsi.

Joonis - Seadusest tulenev turuanalüüsi protsess

Võrgule juurdepääsu tasud

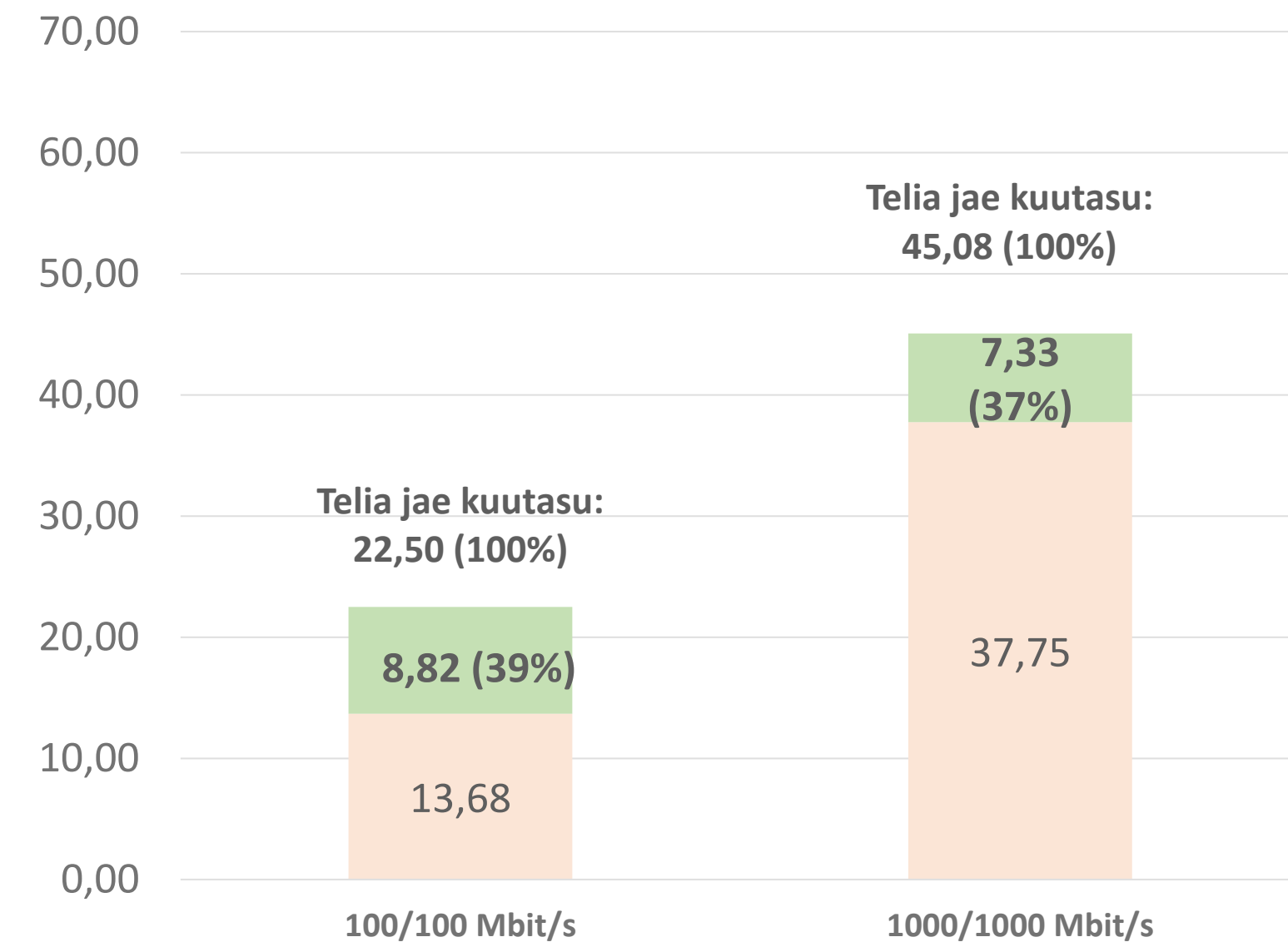
Sidekaablitaristule juurdepääs

Telia kaabelkanalisatsiooni 1 km paigalduskoha d=30mm rendi hind.

Internetivõrgule juurdepääs

Jae ja hulgi tasude vaheline marginaal, mida saab teenida konkureeriv ettevõtte

■ Marginaal jae ja hulgi (kompleks) tasude vahel (katab Telia ja/või teiste operaatorite jae kulud+kasumi)

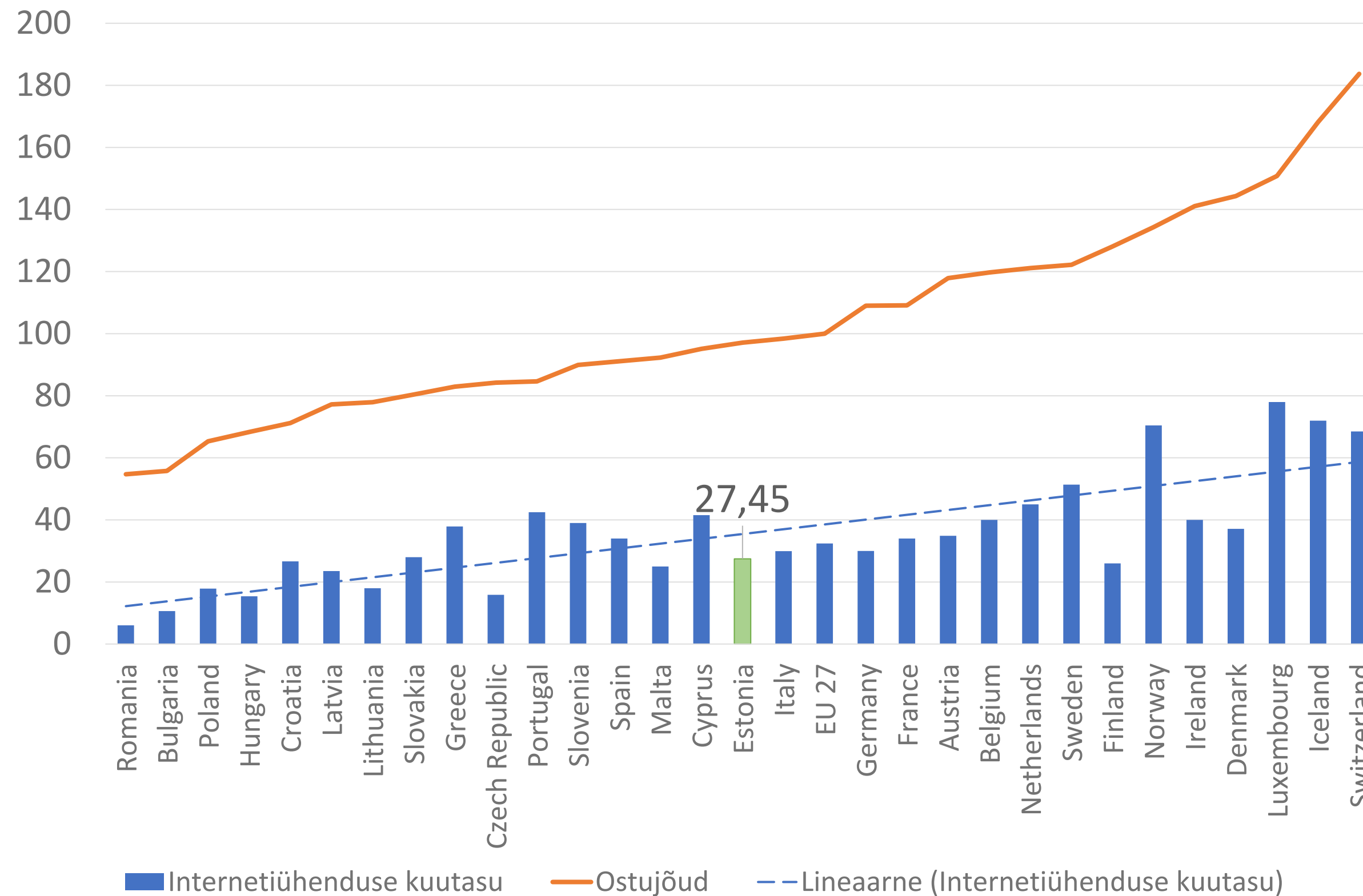
■ Telia hulgi kuutasu (kompleks, sisaldab ka liitumistasu, katab Telia võrgu kulud)

Ja Telia lubatud marginaali 5,7%

Koduse interneti hinnad, EL makrovaade

Ostujõud (Eurostat 2024, oranž joon). Internetiühenduse 100 Mbit/s või sellele lähim kiirus, hind eurodes 01.2025 (tulbad)

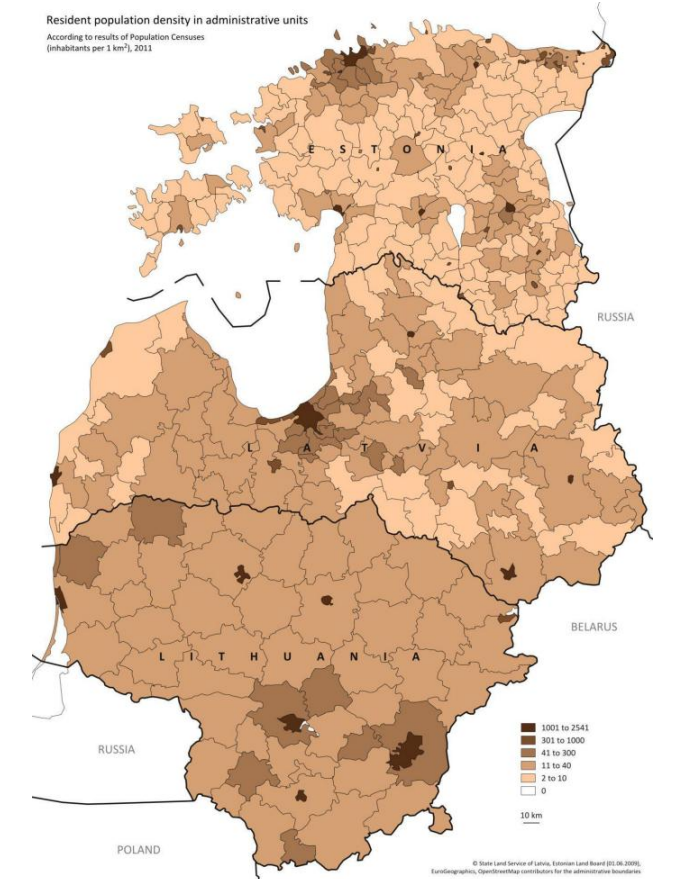
- ✓ Avatud majandusega riikides kujuneb interneti hind **vabal turul**.
- ✓ Enamike kodude vajadusi rahuldab täna **100-300 Mbit/s** kiirusega internetiühendus, selle hind on meil EL võrdluses keskmine.
- ✓ **Ostujõu suhtes** on Eesti internetiühendus alla keskmise soodne.
- ✓ **1 Gbit/s on ülikiire tulevikuinternet**. EL eesmärk on, et 2030 oleks kõikidel võimalus seda kasutada Täna EE – 77%. Reaalne kasutus siiski veel kogu EL-s mõne % lähedal, kuid kasvab.

	100 Mbit/s	300 Mbit/s	1 Gbit/s
EE Telia	27,45	35,58	55,00
LV Tet	23,50	23,50	23,50
LT Telia	17,95	21,95	26,95

Kehtib turumajanduse üks printsiipidest, et hinnad kujunevad vastavalt ostujõule.

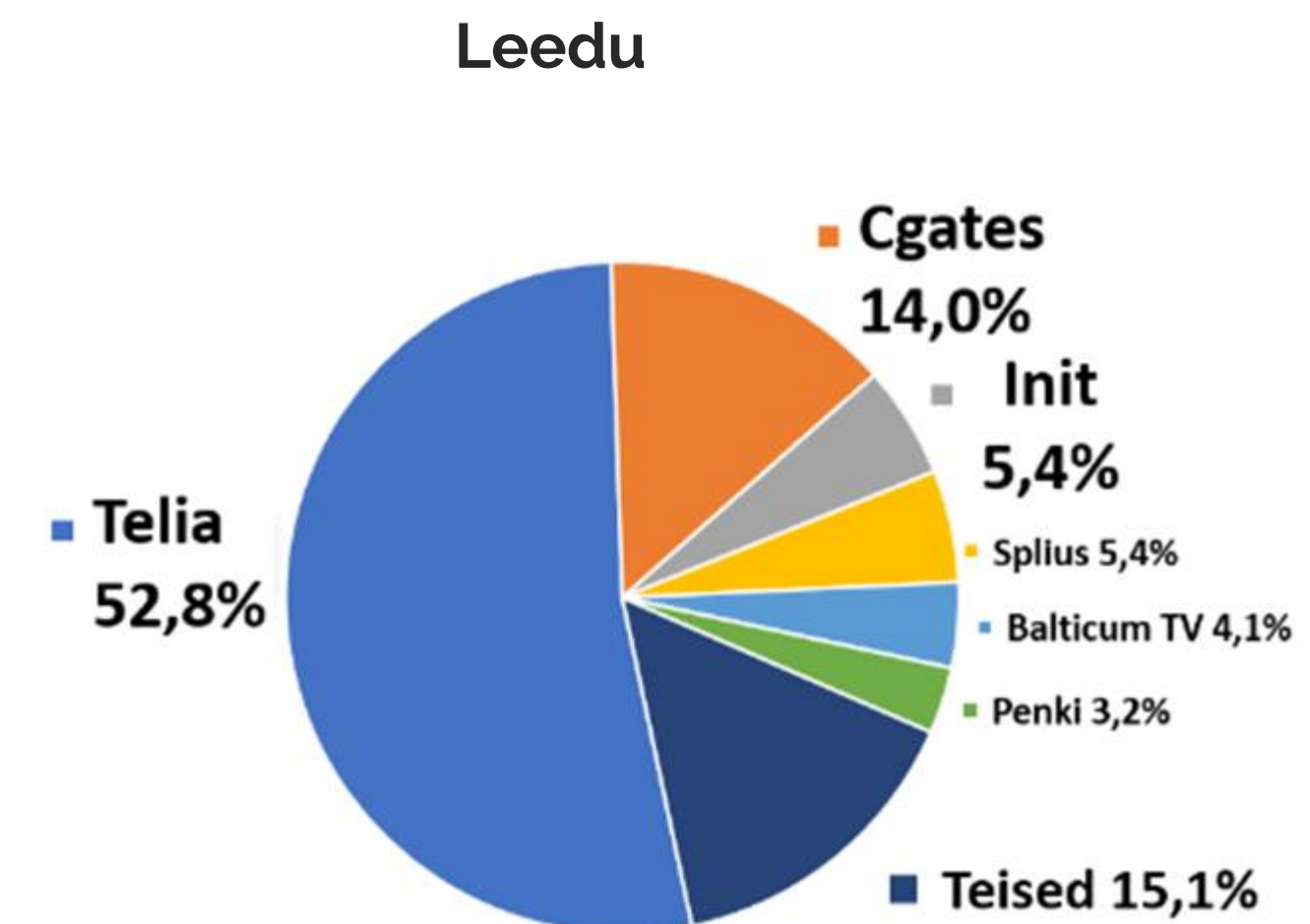
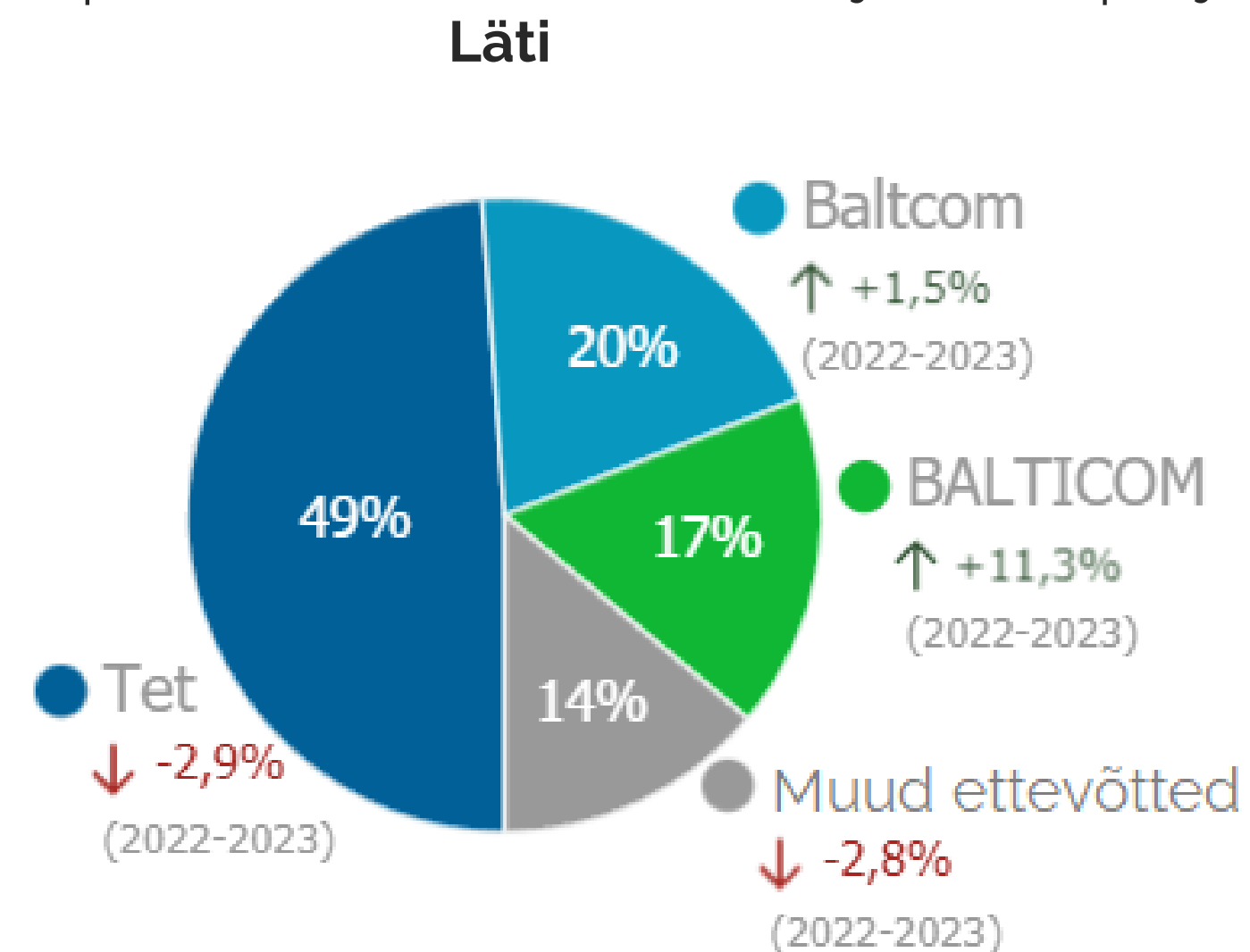
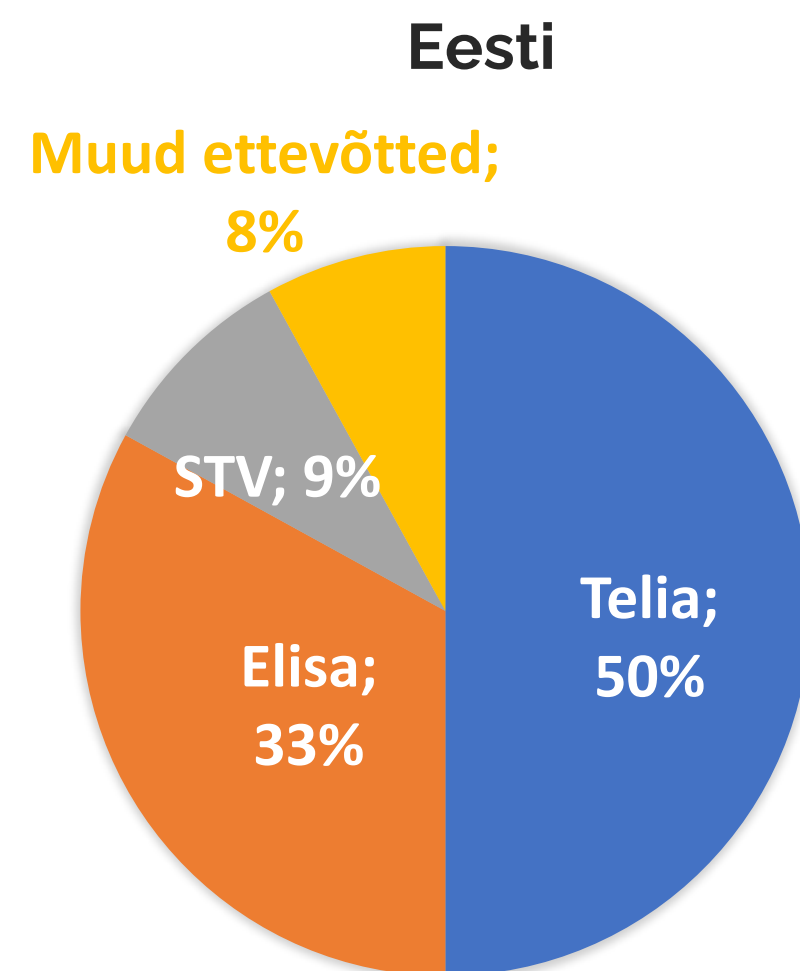
Baltikum – nii sarnane, kuid nii erinev

- ✓ Eesti on üldiselt hinna- ja elatustasemelt kõrgem, kuid rahvastiku tiheduselt hõredam. See tähendab, et võrguga tarbijani jõudmine on kallim. Side hinnatõus on olnud ka Lätis ja Leedus.
- ✓ Samas Eestis on rajatud võrke rohkem maapiirkonna majapidamistesse. EE – 68%, LV – 13%, LT – 41% (allikas: EU DESI 2023).
- ✓ Läti ja Leedu on hinnatasemelt soodsamad, sest seal on tekkinud sideettevõtete vahel suurem võitlus kliendi pärast ning agressiivsem kiirete ühenduste turundus. Eesti turg on välja kujunenud ja turuosade dünaamika aeglasem.
- ✓ Näiteks Lätis näeme, et BALTICOM on kasvatanud 2023 turuosa +11,3% (2022. a. +24%). Suurim pakkuja Tet on langenud -2,9% (2022.a. -5%). Turu dünaamika on suurem

Rahvastiku tihedus

Interneti püsiühenduste turuosad tarbijate arvu põhjal

Telia pakettide muutmine: proovi 2x kiiremat koduinterneti

Telia saatis 15.01-21.01.2025 optikavõrgus interneti kasutavatele tarbijatele lepingu ühepoolse muutmise teated, mille kohaselt aktiveeritakse 29.01-14.02.2025 seniste ühenduste asemel vähemalt 2 korda kiiremad kiirused kampaania „Proovi sama kuutasu eest 2x kiiremat koduinterneti ühendust“ raames.

Näiteks:

- ✓ kuni 20 Mbit/s 19 €/kuus → kuni 50 Mbit/s 24,40 €/kuus;
- ✓ kuni 100 Mbit/s 27,45 €/kuus → kuni 200 Mbit/s 30,50 €/kuus.

TTJA: Telia sideteenuse lepingu lisaks olevates üldtingimustes toodud **lepingu ühepoolse muutmise alused**, millele Telia lepingu muutmise teates viitas, on tarbijaid ebamõistlikult kahjustavad ja tühised. Kuna muudatuse aluseks olevad tüüptingimused:

- **on toodud liialt üldiselt** ja neist ei ole üheselt aru saada, missugustel põhjustel on sideteenuse lepingu, eelkõige hinna muutmine võimalik,
- võimaldavad muuta lepingu tingimusi ühepoolset **põhjendamatu laialt**. Kuna lepingu ühepoolseks muutmiseks puudub õiguslik alus, on tühised ka tarbijatele saadetud lepingu muutmise teated.

Koos loome ohutuma ja õiglasema Eesti!

TARBIJAKAITSE JA
TEHNILISE JÄRELEVALVE
AMET

